

ДОРОГА В ЧОРНОБИЛЬ

Далека подорож з Горіховим Другом під кометою Хейла-Боппа

- Чи вглинула атомна катастрофа на ваше особисте життя і на життя людей в Катюжанці?

- Вплинула, адже наше село знаходиться у 4-й зоні. У Катюжанці проживає 4820 осіб, а наші лікарі щороку зареєструють до 17 тисяч звернень зі скаргами на здоров'я. Це означає, що кожен житель села звертається протягом року за допомогою до лікарів 3-4 рази. До аварії на ЧАЕС такого не було. Біда ще й у тому, що через економічну кризу чорнобильські проблеми вирішуються тепер ще гірше, ніж раніше.

- І все-таки, як ви ставитеся до АЕС в Україні? Потрібні вони чи ні?

- Я вважаю, що потрібні. Адже атомні станції працюють не тільки в США, Франції,

ви йдете в Чорнобиль!»

Але були в мене і сумні, невеселі зустрічі. У селі Феневичі я розговорився з бабусею, яка була евакуйована після аварії з Новосілок у село Здвижівку Бородянського району. Виявилось, що та бабуся принесла вчора частину

Під час економічної кризи наш кінь-трудівник знову в пошані.

Німеччині, Японії, а й навіть у Швейцарії. Але на наших АЕС теж має бути такий рівень безпеки, який не дозволить би повторитися Чорнобильській катастрофі.

Мені дуже хотілося ще поговорити з Миколою Романовичем і Любов'ю Петрівною про нинішні сільські проблеми, але очі мої злипаються і невдовзі я в темлі світлиці гостинних господарів пірнаю у м'які подушки і ковдри, як у білі хмари. Цей маленький рай - нагорода мені за пройдений сьогодні важкі кілометри...

Все може підстерігати мандрівника в далекій дорозі - і небезпека, і втома, і сум від самотності... Але дорога може ошчасливити і такими прекрасними краєвидами, і хвилинами душевного піднесення, як оце. Весняний березовий ліс праворуч і ліворуч від автотраси. Чисте прохолодне повітря. Білий сніпучий сніг від проміння сонця, синє небо і... спів жайворонка. Пригадуєте, якими рядками передав такий настрої Сергій Єсенін:

**Я по першому снегу бреду,
В сердце ландыши вспыхнувших сил.
Вечер синее свечкой звезд
Над дорогой моей засветил...**

А потім високо-високо під шатром неба з'явився сріблястий реактивний літак. Яка величезна між нами різниця у швидкості: в Ту-154 понад 900 кілометрів на годину, а в мене - 4 км. Звідти, з піднебесся, льотчики бачать величезну територію земної кулі, а я навпаки - тільки вузьку стрічку дороги, затиснуту березовим і сосновим лісом.

Раптом щось зацокотіло об асфальт і, озирнувшись, я побачив красивого коня з білою зірочкою на лобі та двох літніх чоловіків, які весело кричали: «Сідайте, підвеземо! Ми знаємо, що

своєї пенсії дочці, яка живе з малою дитиною у Феневичах. Майже дев'ять кілометрів від Сосновки до цього села довелось йти пішки, бо автобуси звідти не ходять. А сьогодні треба добиратися назад додому, але жодна автомашинка не зупиняється, щоб підвезти стареньку.

Поговорили ми з бабусею, поголосували «мерседесам»

Озеро Лілей.

та «вольво» - розпрощалися. Бабуся пішла додому на південь, а я далі на захід у бік Чорнобиля. «Коли будете переходити міст через річку Уж біля Черевача, то вклоніться від мене в лівий бік - там, у

лісі, наше село покинуте стоїть... Іхай вас Бог береже у лиху годину». Ці слова бабусі-переселенки я не раз згадував у своїй дорозі. І прохання її виконав.

Проїжджаючи раніше багато разів автобусом через Рудню-Шпилівську, я завжди милувався невеликим озерцем, яке влітку синіло водою, або біліло кригою взимку біля крайнього будиночка на кінці цього села. Та особливо мальовничим було те озерце тоді, коли на ньому розквітали білі й жовті лілеї. Тоді в автобусі я думаю: «Цікаво, що за люди живуть біля нього?». І ось лише тепер, зайшовши на обійстя, знайомлюся з господаркою оселі Раїсою Василівною Надбережною. Виявилось, що це озеро Лілей. До аварії на ЧАЕС ця молода жінка жила й працювала в Києві, а коли померли батьки (обоє від раку), повернулася додому в цю хату. Жити важко, бо за роботу не платять. Ну, а щодо озера Лілей... То частинка її життя, добра пам'ять про батька й матір, які розширили й поглибили озерце, перенесли з далеких заглав і розсадили в ньому білі й жовті лілеї. Те озерце не тільки радувало завжди погляд дивною красою - воно ще й годувало рибою їхню сім'ю в голодні роки. І тепер водяться в озерці золотисті карасі та смугасті в'юни. А коли на озері розквітають білі й жовті лілеї, то на автотрасі часто зупиняються автомашини і пасажери просять дозволу пройти через подвір'я, щоб помилуватися дивними квітами. Саме через ці квіти Раїса Василівна і назвала свою маленьку доньку Лілею...

Приємна зустріч біля озера Лілей мені запам'яталася ще й тим, що коли я за Руднею-Іллінецькою перейшов міст через красиву річку Таль, та раптом згадав, що забув на подвір'ї Раїси Василівни свого Горіхового Друга. Залишити його я не міг, а тому мoya забудькуватість

обійшлася мені шістьма додатковими кілометрами... Коли я ночував у Катюжанці, то М. Р. Осадчий зробив для мене одне відкриття: виявляється, що до аварії дорога в Чорнобиль йшла не так, як тепер, по окружній повз Іванків, а через село Сукачі. І показав її на карті. Це було для мене приємною несподіванкою, бо я планував зайти на ночівлю до мого давнього студентського товариша Петра Коноваленка саме в це село, а потім знову повернутися в Іванків і продовжити свій маршрут. Тепер така необхідність відпала: від Сукачів я мав пройти по старій дорозі до повороту на Прибірські і звідти продовжити свій похід до Чорнобиля...

Настрій у мене, незважаючи на втому, був гарний, але під вечір його зіпсувала одна прикрість. Повертаючи з автотраси по вулиці Київській в центр Іванкова, щоб звідти йти на Сукачі, я помітив у бінокль, що на обеліску загиблим чорнобильцям немає дзвона. (Цей обеліск стоїть на крутому пагорбі над дорогою і його дуже добре видно на фоні неба, коли ідеш з Києва в Чорнобиль або Зелений Мис). Підійшовши до східців, які вели на вершину пагорба, прочитав слова, вибиті на чорному граніті: «І мертвим, і живим, і ненародженим на вічний спомин чорнобильської ночі. Українське товариство охорони природи. 26 квітня, 1990 рік» (див. фото внизу).

Піднявшись угору й оглянувши понівечений метал між двома стелами обеліска, я зрозумів: дзвін украли злодії. Крім цього, якийсь дурень спливав ще кілька молодих дубків...

Пізніше люди в Іванкові сказали мені, що з обеліска загиблим ліквідаторам чорнобильцям вже вдруге вкрадено бронзові дзвони. Іх злодії, мабуть, таємно відвезли в Польщу, щоб там вигідно продати... Ну, а що можна говорити і писати після цього?! Тим більше, що саме в Іванкові народився і виріс офіцер-пожежник Герой Радянського Союзу Віктор Кибенок, який після подвигу на даху 4-го енергоблока ЧАЕС помер страшною смертю.

А зустріч у Сукачах з моїм студентським товаришем була теплою і приємною. Після закінчення філфаку Київського університету Петро повернувся в рідне село і разом зі своєю дружиною-однокурсницею викладає в школі українську мову і літературу. Має гарну сім'ю, чудовий сад, займається краєзнавством, як і всі поліщуки любить збирати гриби, полювання, рибалку... Ну, а оскільки Петро Коноваленко не тільки вчитель, а ще й директор школи, то я із задоволенням буду називати його далі в цій розповіді не просто по імені, а Петром Івановичем...

Мені дуже хочеться переповісти читачам почути цього вечора цікаві історії з лебедями, які при весняних перельотах зупиняються для перепочинку біля Сукачів, про мисливські пригоди Петра Івановича на полюванні, але оскільки мене найбільше цікавлять чорнобильські події, то я з усіх наших розмов того вечора наведу з диктофонного запису лише цей діалог:

- Де вас застала звістка про аварію на ЧАЕС?

- У нашому селі. У неділю вранці 27 квітня голова Сукачівської сільської Ради повідомив мені, що надійшла вказівка «зверху» організувати прийом людей з міста Прип'яті. Я зібрав педколектив і повідомив про це. Вчителі пройшли по селу і визначили, хто скільки зможе прийняти евакуйованих. Коли прибули автобуси з жителями Прип'яті (а їх було до 1000 чоловік), то вони не просто жили у нас і все. Ні! Щодня всі дорослі їхали під Чорнобиль і вантажили там пісок у парашути та в мішки, які вертольоти скидали в жерло реактора. У нас теж дві сім'ї з Прип'яті жило. Тих людей я ніколи не забуду. Вони стали для нас рідними...

Микола ХРІЕНКО.

Фото автора та Миколи ПЕТРИЧЕНКА.